



ПРЕЗЕНТАЦІЯ НА ТЕМУ: "ПОХОДЖЕННЯ НАЗВ СУЗІР'ІВ"

ПІДГОТУВАВ: УЧЕНЬ 11-Б КЛАСУ

ТИЩЕНКО ОЛЕКСАНДР

ПЛАН

1. ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ ПРО СУЗІР'Я;
2. ВЕЛИКА ВЕДМЕДИЦЯ
3. ОРІОН
4. ПІВДЕННИЙ ХРЕСТ
5. ПІВНІЧНА КОРОНА
6. ВОДОЛІЙ

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ ПРО СУЗІР'Я

СУЗІР'Я — ОДНА З 88 ДІЛЯНОК, НА ЯКІ ПОДІЛЕНА НЕБЕСНА СФЕРА. У МЕНШ ФОРМАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ ТЕРМІН ВЖИВАЄТЬСЯ ДЛЯ НАЗВИ ГРУПИ ЗІР, ВЗАЄМНЕ РОЗТАШУВАННЯ ЯКИХ СКЛАДАЄ ЯКУСЬ ФІГУРУ ЧИ КОНТУР.



Деякі відомі сузір'я містять добре помітні фігури, складені яскравими зірками, які легко впізнати, наприклад, **Велика Ведмедиця** (контур ковша), **Оріон** (фігура мисливця), **Лев** (контур лежачого лева), **Скорпіон**. Інші сузір'я не мають таких визначних контурів і містять менш яскраві зорі. Розподіл зір між сузір'ями довільний, і різні культури виділяють на небі різні сузір'я. Однак декілька найпомітніших контурів, складених яскравими зорями, виділяються більшістю культур, хоча, звичайно, вони отримують різні назви; такими є сузір'я Оріона й Скорпіона.

ВЕЛИКА ВЕДМЕДИЦЯ

СІМ НАЙЯСКРАВШИХ ЗІРОК СУЗІР'Я ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ СКЛАДАЮТЬ КОМПОЗИЦІЮ, ОБРИСОМ НАГАДУЮЧУ КІВШ. ВІН НАСТІЛЬКИ ЧІТКО ВИДІЛЯЄТЬСЯ В НІЧНОМУ НЕБІ ПІВНІЧНОЇ ПІВКУЛІ, ЩО З ЦЬОГО НЕБЕСНОГО КОВША ЗАЗВИЧАЙ І ПОЧИНАЮТЬ ВИВЧЕННЯ СУЗІР'ІВ. УСІ СІМ ЗІРОК МАЮТЬ ВЛАСНІ НАЗВИ, ДАНІ ЇМ СЕРЕДНЬОВІЧНИМИ АРАБСЬКИМИ АСТРОНОМАМИ: ДУБГЕ (АЛЬФА ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ), МЕРАК (БЕТА ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ), ФЕКДА (ГАММА ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ), МЕГРЕЦ (ДЕЛЬТА ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ), АЛІОТ (ЕПСИЛОН ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ), МІЦАР (КСІ ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ) І БЕНЕТНАШ, ВОНА Ж АЛКАІД (ЕТА ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ).



ЛЕГЕНДА ПРО ВИНИКНЕННЯ ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ

ДАВНИМ-ДАВНО НА СВІТІ ЖИЛА НІМФА КАЛІСТО – ДОЧКА ЛИКАОНА І ПОМІЧНИЦІ БОГИНИ АРТЕМІДИ. ПРО ЇЇ КРАСУ ХОДИЛИ ЛЕГЕНДИ. НАВІТЬ САМ ЗЕВС НЕ ВСТОЯВ ПЕРЕД ЇЇ ЧАРАМИ. СОЮЗ БОГА І НІМФИ ПРИВІВ ДО НАРОДЖЕННЯ СИНА АРКАСА. РОЗГНІВАНА ГЕРА ПЕРЕТВОРИЛА КАЛІСТО НА ВЕДМЕДИЦЮ. ПІД ЧАС ОДНІЄЇ З ПОЛЮВАНЬ АРКАС МАЛО НЕ ВБИВ СВОЮ МАТІР, АЛЕ ЇЇ ВЧАСНО ВРЯТУВАВ ЗЕВС, ВІДПРАВИВШИ НА НЕБО. ТУДИ Ж ВІН ПЕРЕМІСТИВ І СИНА, ПЕРЕТВОРИВШИ ТОГО В СУВІР'Я МАЛА ВЕДМЕДИЦЯ.



ОРІОН

ОРІОН — ОДНЕ З НАЙПОМІТНІШИХ СУЗІР'ІВ НА НЕБОСХИЛІ. РОЗТАШОВАНЕ НА НЕБЕСНОМУ ЕКВАТОРІ. НАЗВАНО НА ЧЕСТЬ ГРЕЦЬКОГО МІФІЧНОГО МИСЛИВЦЯ ОРІОНА. СУЗІР'Я МІСТИТЬ БАГАТО ЯСКРАВИХ ЗІР, У РОЗТАШУВАННІ ЯКИХ ВПІЗНАЄТЬСЯ ФІГУРА ЛЮДИНИ. ОРІОНА ЛЕГКО РОЗШУКАТИ ЗА ТРЬОМА БЛАКИТНИМИ НАДГІГАНТАМИ



ЛЕГЕНДА ПРО ОРІОНА

ВЕЛЕТЕНЬ **ОРІОН**, СИН МОРСЬКОГО ЦАРЯ ПОСЕЙДОНА, СЛАВИВСЯ ЯК МИСЛИВЕЦЬ. ОДНОГО РАЗУ ВІН ПЕРЕСЛІДУВАВ ПЛЕЯД, ДОЧОК ТИТАНА АТЛАНТА. ЩОБ ВРЯТУВАТИСЯ ВІД ПЕРЕСЛІДУВАННЯ, СЕСТРИ ПОПРОСИЛИ БОГІВ ПЕРЕТВОРИТИ ЇХ В ЗІРКИ. ОРІОН ЯКОСЬ ПОХВАЛИВСЯ, ЩО ЗВІЛЬНИТЬ ВСЮ ЗЕМЛЮ ВІД ДИКИХ ЗВІРІВ І ЧУДОВИСЬК. ПОБОЮЮЧИСЬ, ЩО БОГИНЯ-МИСЛИВИЦЯ АРТЕМІДА НЕ ВСТОЇТЬ ПЕРЕД КРАСОЮ ОРІОНА, АПОЛЛОН (БРАТ АРТЕМІДИ) ВІДПРАВИВСЯ ДО ГЕЇ (БОГИНИ ЗЕМЛІ) І РОЗПОВІВ ЇЙ ПРО СЛОВА ОРІОНА. ТОДІ ГЕЯ НАЦЬКУВАЛА НА ВЕЛЕТНЯ ЖАХЛИВОГО СКОРПІОНА, ЯКИЙ ЙОГО І ВБИВ. РОЗЧУЛЕННЯ СПІВЧУТТЯМ БОГИ ПЕРЕТВОРИЛИ МИСЛИВЦЯ І СКОРПІОНА В СУЗІР'Я, ПОМІСТИВСЯ ЇХ ПОРУЧ ІЗ СУЗІР'ЯМ ПЛЕЯД.



ПІВДЕННИЙ ХРЕСТ

ПІВДЕННИЙ ХРЕСТ — СУЗІР'Я ПІВДЕННОЇ ПІВКУЛІ НЕБА, НАЙМЕНШЕ ЗА ПЛОЩЕЮ СЕРЕД 88 СУЧАСНИХ СУЗІР'ІВ. З ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ НЕ СПОСТЕРІГАЄТЬСЯ. ПІВДЕННИЙ ХРЕСТ З ТРЬОХ БОКІВ ОТОЧЕНИЙ СУЗІР'ЯМ ЦЕНТАВРА, З ПІВДНЯ З НИМ МЕЖУЄ МУХА.



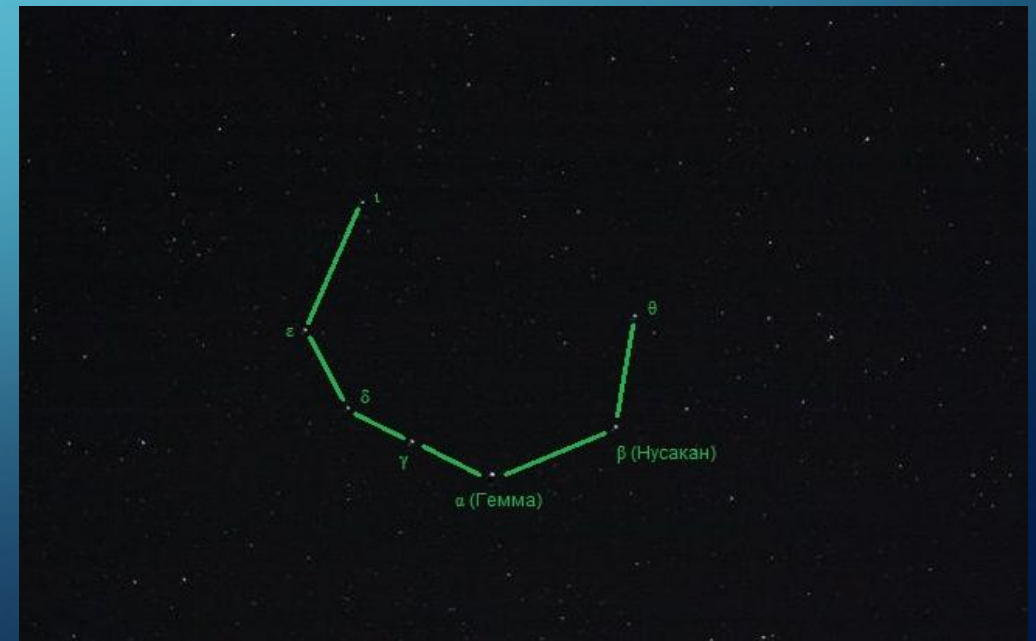
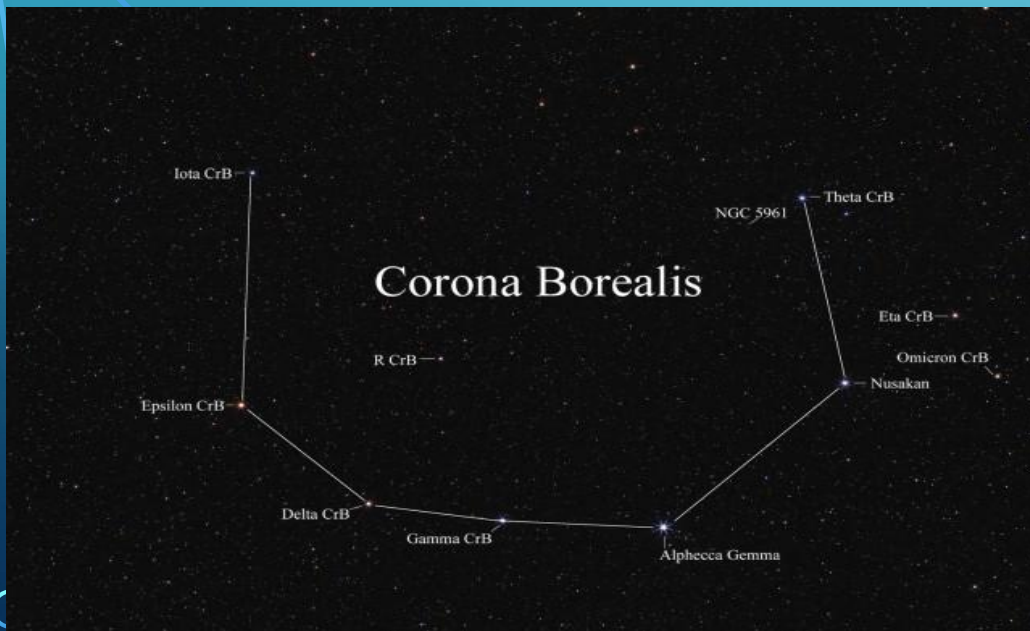
ЛЕГЕНДА ПРО ПІВДЕННИЙ ХРЕСТ

НА САМОМУ ПОЧАТКУ ЧАСУ НЕБЕСНИЙ ВЛАДИКА СТВОРИВ ДВОХ ЧОЛОВІКІВ І ОДНУ ЖІНКУ, НАВЧИВСЯ ЇХ ХАРЧУВАТИСЯ РОСЛИНАМИ. КОЛИ НАСТУПИЛА ПЕРША ПОСУХА, ЛЮДИ ПОЧАЛИ ГОЛОДУВАТИ. ОДИН ІЗ ЧОЛОВІКІВ УБИВ СУМЧАСТОГО ПАЦЮКА. ВІН І ЖІНКА СТАЛИ ЇЇ Є, ДРУГИЙ ЖЕ, НЕЗВАЖАЮЧИ НА УГОДИ, НЕ ДОТОРКНУВСЯ ДО НЕЗВИЧНОЇ ЇЖИ, ХОЧА Ї БУВ СМЕРТЕЛЬНО ГОЛОДНИЙ. ПОСВАРИВСЯ ІЗ ТОВАРИШАМИ, ВІН ПІШОВ УБІК ЗАХОДУ, А ЙОГО СУПУТНИКИ, ЗАКІНЧИВСЯ ТРАПЕЗУ, ВІДПРАВИЛИСЯ ЗА НИМ. ТУТ ВІН НАМЕРТВО ВПАВ НА ЗЕМЛЮ. ПОРУЧ ІЗ НИМ ВИЯВИЛАСЯ ЧОРНА ІСТОТА ІЗ ДВОМА ВОГНЕННИМИ ОЧАМИ. ВОНО ПІДНЯЛО МЕРЦЯ Ї КИНУЛО В ДУПЛО. ПОСПІШАЮЧИ ЧЕРЕЗ ДОЛИНУ, ЛЮДИ УСЛИХАЛИ ТАКИЙ ОГЛУШЛИВИЙ УДАР ГРОМУ, ЩО, УРАЖЕНІ, УПАЛИ НА ЗЕМЛЮ. ПІДНЯВСЯ, ВОНИ З ПОДИВОМ ПОБАЧИЛИ, ЩО РІГАНТСЬКИЙ ЕВКАЛПТ ВИРВАВСЯ ІЗ ЗЕМЛІ Ї НЕСЕТЬСЯ ПО ПОВІТРЮ В ПІВДЕННУ СТОРОНУ НЕБА. НАРЕШТІ, ДЕРЕВО ЗУПИНИЛОСЯ БІЛЯ ЧУМАЦЬКОГО ШЛЯХУ, ЩО ВЕДЕ ТУДИ, ДЕ ЖИВУТЬ НЕБЕСНІ БОГИ. ПОСТУПОВЕ ДЕРЕВО ЗНИКЛО, ТІЛЬКИ ЧОТИРИ БЛИСКАЮЧИХ ВОГНЕННИХ ОЧІ БАЧИЛИ ЛЮДИ



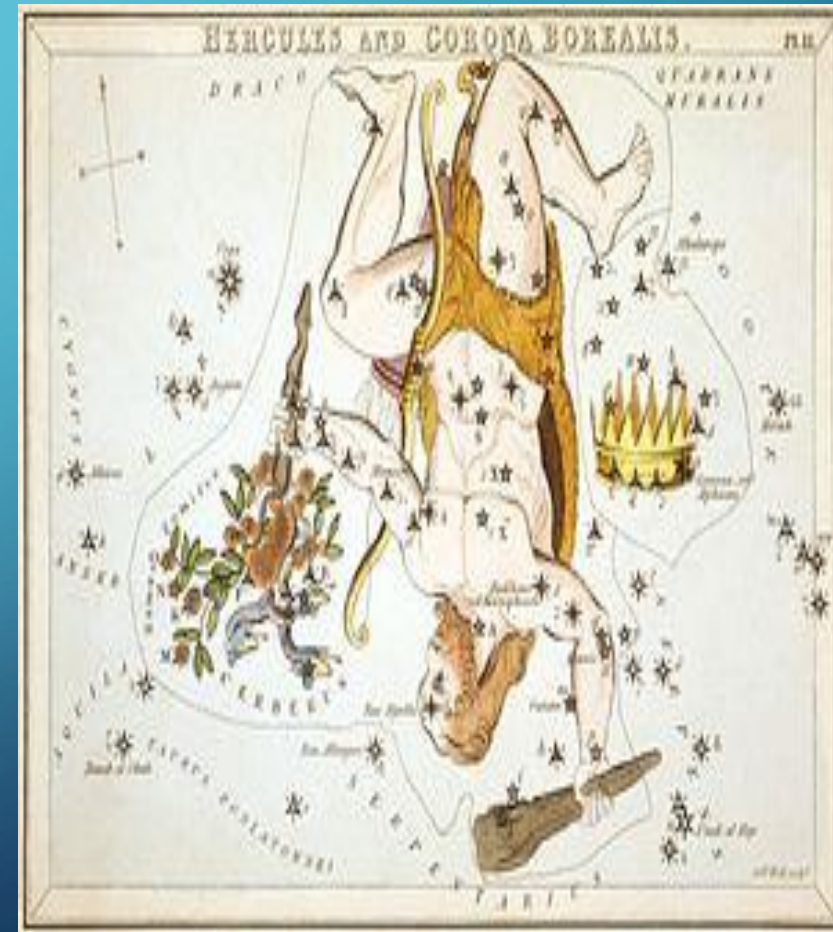
ПІВНІЧНА КОРОНА

ПІВНІЧНА КОРОНА — НЕВЕЛИКЕ ЗА ПЛОЩЕЮ СУЗІР'Я ПІВНІЧНОЇ ПІВКУЛІ НЕБА. НАЙКРАЩІ УМОВИ ДЛЯ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ВВЕЧЕРІ ПРОТЯГОМ ЧЕРВНЯ—СЕРПНЯ. НАЙЯСКРАВІША ЗОРЯ ПІВНІЧНОЇ КОРОНИ — А (2,2 М), ВІДОМА ТАКОЖ ПІД НАЗВАМИ ГЕММА І АЛЬФЕККА.



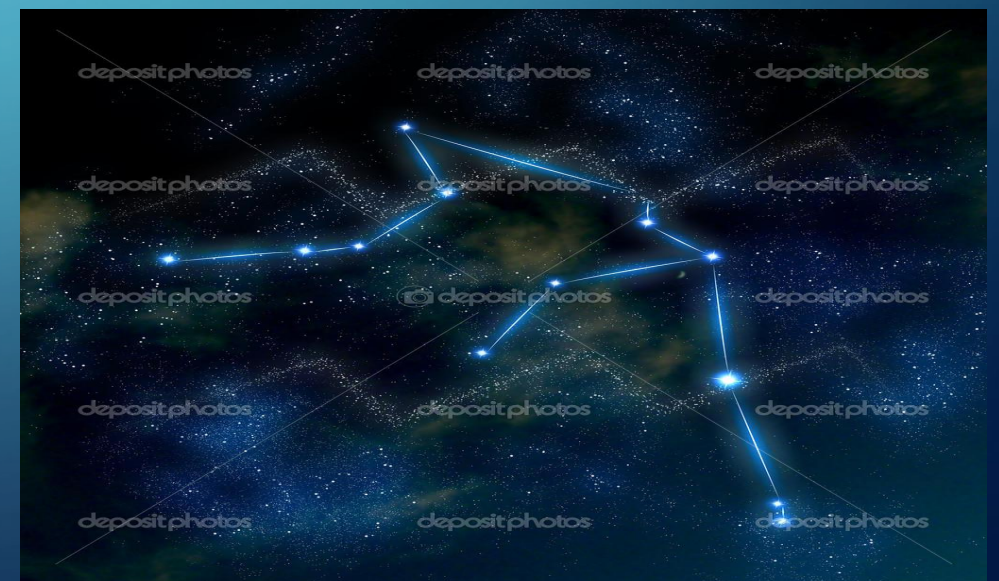
ЛЕГЕНДА ПРО ПІВНІЧНУ КОРОНУ

ПОХОДЖЕННЯ НАЗВИ СУЗІР'Я ПІВНІЧНА КОРОНА ЗВ'ЯЗУЮТЬ З ЛЕГЕНДОЮ ПРО СУТИЧКУ АФІНСЬКОГО ЦАРЕВИЧА ТЕСЕЯ І КРИТСЬКОГО БИКОГОЛОВОГО ЧУДОВИСЬКА МІНОТАВРА. ЗАВДЯКИ СПРИЯННЮ КРИТСЬКОЇ ЦАРІВНИ АРІАДНИ ТЕСЕЄВИ ВДАЛОСЯ ПЕРЕМОГТИ МІНОТАВРА І ВИБРАТИСЯ З ЛАБІРИНТУ, ДЕ ТОЙ МЕШКАВ. НА ЗНАК ВДЯЧНОСТІ ТЕСЕЙ ПОДАРУВАВ ТАЄМНО ВТІКШІЙ З НИМ АРІАДНІ ПРЕКРАСНУ КОРОНУ. АЛЕ ЦЕ НЕ ЗАВАДИЛО ЦАРЕВИЧУ НЕЗАБАРОМ БЕЗЖАЛЬНО ПОКИНУТИ ДІВЧИНУ НА ОСТРОВІ НАКСОС, ПОКИ ВОНА СПАЛА. КОЛИ ПРОКИНУЛАСЯ АРІАДНА ГОЛОСНО РИДАЛА Й ВОЛАЛА ДО НЕБА ПРО ДОПОМОГУ, ДО НЕЇ З'ЯВИВСЯ БОГ ДІОНІС. БАЖАЮЧИ УВІЧНИТИ ПАМ'ЯТЬ СТРАДНИЦІ, ВІН ЗНЯВ З ЇЇ ГОЛОВИ КОРОНУ І ЗАКИНУВ НА НЕБО. ВСТАВЛЕНІ В КОРОНУ ДОРОГОЦІННІ КАМЕНІ ПЕРЕТВОРИЛИСЯ В ЗІРКИ, ЯКІ З ТИХ НЕЗАПАМ'ЯТНИХ ЧАСІВ І УТВОРЮЮТЬ СУЗІР'Я ПІВНІЧНОЇ КОРони.



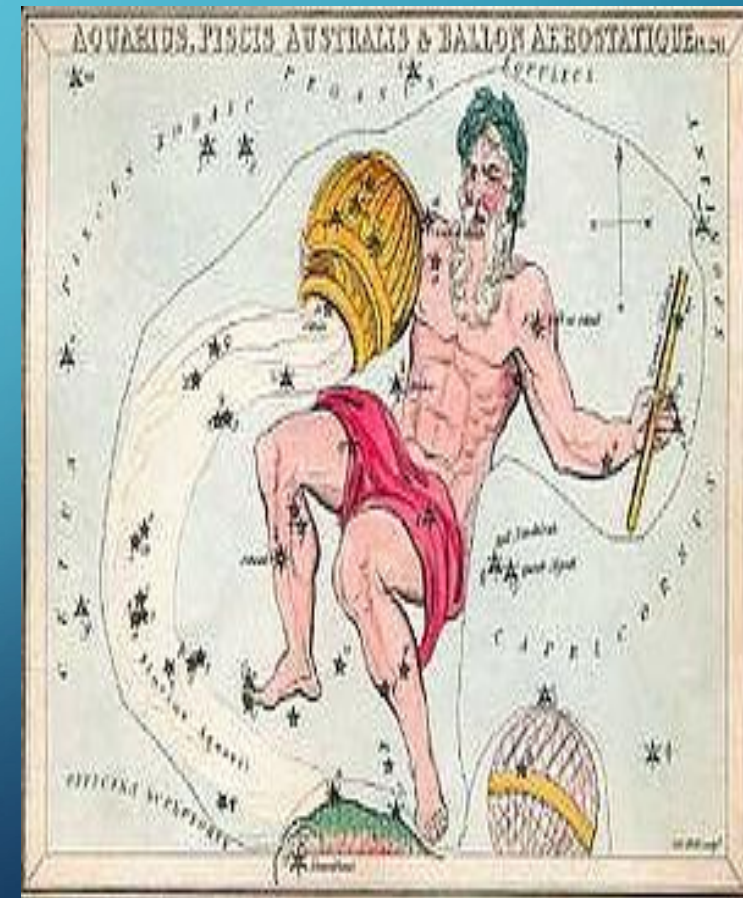
ВОДОЛІЙ

ВОДОЛІЙ — ВЕЛИКЕ ЗОДІАКАЛЬНЕ, РОЗТАШОВАНЕ МІЖ КОЗЕРОГОМ ТА РИБАМИ. СОНЦЕ ПЕРЕБУВАЄ У СУЗІР'І ВОДОЛЯ З 16 ЛЮТОГО ДО 12 БЕРЕЗНЯ. ОДНЕ ІЗ СТАРОДАВНІХ СУЗІР'ІВ. ВКЛЮЧЕНЕ ДО КАТАЛОГУ ЗОРЯНОГО НЕБА КЛАВДІЯ ПТОЛЕМЕЯ АЛЬМАГЕС.



ЛЕГЕНДА ПРО СУЗІР'Я ВОДОЛІЙ

ВІДОМЕ З АНТИЧНИХ ЧАСІВ СУЗІР'Я ВОДОЛІЙ, ЗОБРАЖУВАНЕ ДРЕВНІМИ У ВИГЛЯДІ ЛЮДИНИ, ЩО ЛІЄ ВОДУ В ЧАН ПОРУЧ З ПІВДЕННИМИ РИБАМИ, УСОБЛЮЄ ГАНІМЕДА, СИНА ТРОЯНСЬКОГО ЦАРЯ ТРОСА І НІМФИ КАЛЛІРОЯ. ЧЕРЕЗ СВОЮ НАДЗВИЧАЙНУ КРАСУ ГАНІМЕД, КОЛИ ВІН ПАС БАТЬКІВСЬКІ СТАДА НА СХИЛАХ ІДИ, БУВ ВИКРАДЕНИЙ ЗЕВСОМ, ЩО ПЕРЕТВОРИВСЯ В ОРЛА (АБО ТИМ, ХТО ПОСЛАВ ОРЛА), І ВИНЕСЕНИЙ НА ОЛІМП. ТАМ ВІН ВИКОНУВАВ ОBOB'ЯЗКИ ЧАШНИКІВ, РОЗЛИВАЮЧИ НА БЕНКЕТАХ БОГАМ НЕКТАР. ЗА ІНШОЮ ВЕРСІЄЮ, ГАНІМЕДА СПОЧАТКУ ВИКРАЛА БОГІНЯ РАНКОВОЇ ЗОРІ ЕОС, А ГРОМОВЕРЖЕЦЬ ПОТІМ ЗАБРАВ ЙОГО У НЕЇ. НА СПЛАТУ ЗА ВТРАЧЕНОГО СИНА ГЕРМЕС ВІД ІМЕНІ ЗЕВСА ПОДАРУВАВ ТРОС ЗОЛОТУ ВІНОГРАДНУ ЛОЗУ РОБОТИ ГЕФЕСТА І ДВОХ ПРЕКРАСНИХ КОНЕЙ. ГЕРМЕС ПЕРЕКОНАВ ТРОСА, ЩО ВІДТЕПЕР ЙОГО СИН СТАНЕ БЕЗСМЕРТНИМ І НЕГАРАЗДИ СТАРОСТІ НЕ ТОРКНУТЬСЯ ЙОГО. ДРУЖИНА ГРОМОВЕРЖЦЯ ГЕРА ПОРАХУВАЛА ПОЯВУ ПРЕКРАСНОГО ЧАШНИКА ОБРАЗОЮ ДЛЯ СЕБЕ І СВОЄЇ ДОЧКИ ГЕБИ. ВОНА ДО ТИХ ПІР ДОКУЧАЛА ЗЕВСУ, ПОКИ ТОЙ НЕ ПІДНІС ГАНІМЕДА НА НЕБО У ВИГЛЯДІ ЗОДІАКАЛЬНОГО СУЗІР'Я ВОДОЛІЯ.





ДЯКУЮ ЗА УВАГУ !